

Ensiksi, sanottiin Wiisauden kansan
 wikkisevän kapinaan, ja kapinan kautta
 woren muodattamiseen. Tuomari waikeni;
 sillä Tyhmyns tiesi tämän olewan oman
 käsi-alansa.

Toiseksi. Wiisus on werrannut oikeus-
 den auringoon, joka paistaa ja lämmit-
 tää yhtäläisesti ympärillensä, eikä tee eroi-
 tusta rikasten ja köyhäin, yhäisten ja al-
 haisten, suuri-sukuisten ja meikäläisten wa-
 lilla. Jumalan ja lain edessä on hän sa-
 nonnut ihmisten olewan yhden wertaiset. Pa-
 hat luetaan siinä pahoiksi ja hyvät hywik-
 si, ilman säädyn eroitusta. Snyt owat
 suuret Wiisautta vastaan, sanoi Päälle-
 Kandaja. Eikö tämä ole waarallinen oppi
 yhtäläisyyteen onnessa ja arwossa, joka
 ylendää orjangan isändänsä wertaiseksi Ju-
 malan edessä. Ei auringon wertaus somi
 oikeuteen; oikeus on niin kuin sala-lyhty,
 jonga walon Tuomarit oman tahtonsa jäl-
 keen yhden ja toisen silmiin paistaa andawat.

Mitäs wastaat tähän? Wiisus, Ty-
 syi Tuomari.

Jos ei toisin liene, wastasi Wiisus,
 niin käändytkön päiwängin walo yhdelle ta-
 holle paistamaan, kuin waan kaikki kon-

nat warjoon jäävät. Tätä vastausta ei Tyhmä ymmärtänyt, vaan ei kuitenkään tahtonut seljitystä kysyä, peittäin heikon ymmärryksensä.

Kolmanneksi, on Wiisäus maininnut, että järjen valistus on ihmisen paras johdattaja maan päällä; tämän kautta jokainen onnen ja tytyväisyyden löytää. Silmin nähden pikemmin wahingo wältetään kuin sokeana. — — Mahdotonda, mahdotonda! tiuskasi Tuomari kiwastuneena, joka luuli hänestä pilkkaa tehtävän, sen tähden, että hän istui sidotuilla silmillä, eikä andanut Wiisäuden enää wastata puolestansa, vaan tembasi sileen silmistänsä.

Tuomari kiwastui, niin kuin tyhmyyden tapa on. Hän julmistui kaswoildansa, eikä tarvittu enempiä syitä, eikä todistuksia Wiisäutta langettamaan. Usianomaiset wiitattiin astumaan ulos, ja Wiisäus tuomittiin kohta maan kulkeuteen. Appelleriingia ei ollut, ja tuomio täytettiin samana päivänä. Wiisäus ulos ajettiin Raupungista waeldamaan wieraisiin Waldakundiin, ja hyvät awut muuttivat pois maasta hänen perässänsä, niin kuin pääs tyiset täällä talwen tullen.

Tuomari ja Pääle-kantaja, ynnä
 muiden waino-miesten, iloitsivat nyt kes-
 kenänsä tyhnsä täytettyä, eikä tienneet mi-
 tä he tehneet olivat, niin kuin muinen Ju-
 dalaiset, koska he Wapahajan ristiin nau-
 litsivat. Arwattawa on, että koko Wal-
 dakunda wiisaudeta, sitte kuin kaikki kansa
 oli langennut turmelukseen, tuli wiimein
 häwitetyksi, niin kuin Jerusalemi Ti-
 tuksen kautta häwitettiin.

Tuomion langettaminen ei ollut kuis-
 tengan aiwan hirmuinen, eikä waarallinen.
 Riittäkämme joskus tyhmyyttä ja pikaisuut-
 ta, jotka epä-huomiosta ovat meille hyö-
 dylliset. Jos ei Wiisautta olisi ajettu maan
 kulkeuteen, kuka tiesi olisi hän vielä miel-
 lekin kokonansa tundematon. Jos tyhmyys
 olisi mieltänsä malttanut, olisi hän tainnut
 tuomita Wiisauden elämästä ristiin nau-
 littaa, taikka Turkkilaisien tavalla seiwäs-
 tettä, ehti jollakulla muulla kauhealla ta-
 walla hukutettaa. Mutta tyhmyys ei voi
 aina tähtää aiwoitustansa. Apostolit Pe-
 trus ja Paulus ristiin naulittiin jalois-
 tansa alas käsin riippumaan, että rangais-
 tuksen piti hirmuisemman oleman; waan
 sen kautta he pikemmin kuolivat ja kiusauk-
 sesta pääsivät, koska weri ruumiista pää-
 hän waipui.

Kaikki tauhistus ja ilkeys ovat tosin tyhmyyden omaisuudet, waan ei hän ymmärrä täyttää niitä tahtonsa mukaan, ei hän aina osaa wirkaansa oikein walwoa. Mutta koska tyhmyys julmuuden innolda wietellään, silloin hän syttömällekin angaran tuomion langettaa, jonga täytettäisämaa ja helwetti yhdistetään. Ei se liikuta händä, eikä hän tunne rangaituksen sopimattomuutta, eikä onnetonda omalla selkä-ruodollansa hosuttaisi, eikä ruumis niskaluihin asti pois piiskattaisi.

Wiisauus pääsi kuitengin wähemmällä, kuka tiesi erinomattain siitä syystä, että Ajatusten Waldakunnassa ei kuolemmas-ta tietty; siellä sai elää joka tahtoi, eikä pää olisi ollut poikki hakattuna. Ajatukset eläwät päätdinäkin, niin kuin moni mies tyhjälläkin päällä. Wiisauus tuomittiin waan maan kulkeuteen, ilman perään ajatusta, että hän kulkeisjansa wielä nousee suureen funniaan.

Näin on alkanut Wiisauden waellus maan päällä. Händä wainotaan wielä monessa maan paikassa; mutta hän pitää jo kuitengin puolensa ystävään awulla. Hän on tosin useasti waipumallansa; mutta leimahtelee jälle, niin kuin tuli taimas-

ta kōhden, kussa hän wāhāisengin hawaitsee ihmisten ystävyyttä, joka siihen ainetta lisää, eikä woi pimeyden walda händä enää häwittää.

WiisauS kulki nyt ajatuksisansa kōkō matkan tietä myöden. Händä kōhtasi Nari ensimmäisenä, joka waelSi kōtia kāsfin toisesta Waldakunnasta, jossa hän oli kōnnyt ostamassa kunnia-nimeä; sillä kailki kotoinen oli hänelle halpa ja kelpoton. WiisauS ylenSi kāsmonsä ja terwehti händä. Nari ei tundenut Wiisautta, eikä ymmärrys loisti hänen silmistänsä, niin kuin ikkunoista walo huoneessa, waan alkoi puheen hänen kāsnsansa meikäläisen tavalla, kysellen huolimattomasti ilman wastausta koto-asioita, ja kuinga WiisauS siellä nyt jaksane, joka muinen oli händä paljon wahingoittanut. Hywin kylä, wastasi WiisauS viimeiseen kysymykseen, ennen kuin Nari ehti uutta alkamaan, minä olen ajettuna maen-kulkeuteen. Tässä lewisiwät Narin silmät, jotka ei kuitengan ollut paha sydämeistä. Hän surkutteli Wiisautta kumarrellen, ja sanoi wanhan wihan hänen puolestansa jo olewan unhotuksessa. Kehui omaa arwoansa, juljisti ostetun kunnia-nimensä, näytteli kalliita tawaroita ja kiitti oppiansa.

Wiisauus tätä vastaan oli niin kuin hyvä
 wirta, koska matalat kosket kohisewat.
 Kerskaten sanoi Marri vielä, jolla oli
 liukas puheen parsi, eikä andanut Wiis-
 saudelle suun wuoroa: Jos minä olisin
 kotona ollut, ei sinua olisi maan-kulkeu-
 teen tuomittu. Hallituksessa on minulla
 monda hyvää ystävää.

Ei se olisi mitään auttanut, wastasi
 Wiisauus, joka tunsi linnun höyhenistänsä.
 Engä minä ihmettele tuomiotani; sillä se
 oli jo ennen tutkindoa päätetty. Oletkos
 koskaan kuullut, että tuomittama on wa-
 pautettu, koska Tuomarit ja Päälle-kana-
 dajat yhtä pitävät. — — Kotsoo lähem-
 min Narrin silmiin, ja sanoo: Uha! jos
 minä sinun oikein tunnen, olet sinä Nar-
 ri nimellä. Ei sinusta ole puolen pitä-
 jää; sillä sinä olet huikendelewainen, niin
 kuin wiiri ilmassa, joka näyttää sinne,
 mihin tuuli waatii.

Tästä närkästyi Marri Wiisautta was-
 taan, ja rupesti händä pisto-sanoilla moit-
 telemaan. Jos sinä olisit, sanoi hän,
 pois heittänyt nuhteet ja kiwauden Tyh-
 myyttä ja Wäärnyttä vastaan, et olisi
 nyt maan tiellä. Mutta oma suu on ti-
 kan pojan surma. Miksi sinä aina wiat-

tomuutta ja totuutta suojelet? Eikös muista historiaa Danielista jalopeuran luolassa. Hän meni useasti syhymätä saunaan. Kuka käski händä ajamaan Susannan asiaa lain-Oppineita vastaan, taikka hylkäämään yhteisen Epä-jumalan, palvelleen omaa Jumalansa. Ei auta aina rebellishystän eikä Jumalan palvelus. Mitä on se sinua hyödyttänyt, ettäs soit yksinäis koko maailman kanssa?

Jos ei minua, niin muita, vastasi Wiisaus lyhyesti, mielipahaisena Narrin taitamattoman puheen ylitse. Tee itses muiden mukaiseksi, muistutti Narri vielä, niin muut sinua hädästä auttavat. Kuska siä wingaisee, sinne riendää koko lauma rohinnalla. Hywin kyllä sinulda mainittu, vastasi Wiisaus, fukuansa sudetin auttavat; mutta minä en tahdo apua personan, waan asianitähden. Parempi on olla yksinänsä puhtaana, kuin ilkeyden yhteydessä. — — Jää hywästi, ja sano terveisiä koko mailles. Nyt käänsi Wiisaus Narrille selkänsä, ja kulki edemmäksi tietä myöden.

Narri katsele pitkään hänen peräänsä, ja luuli itsensä Wiisautta wiisaammaksi, niin kuin jokaisen narrin tapa on; sil-

Iä tietämättömyhdesänsä luulewat he kaikki tietävänsä, eikä tunne mitä heidän puuttuu.

Toista ajatteli Wiisus Narrin menosta. Hän itki ensin hiljaisuudessa ihmishyden ylitse, jonga luona löytyy monda tämän Narrin vertaista. Sitte muisteli hän pahan-ekisten juonia maan päällä, jotka ilkeydessä elävät ja oman woiton tähden ovat valmiit wahingoittamaan lähimmäistänsä, ei säästäin wiattomuuttakan. Korkeutta ja turhaa kunniaa etsien uhraawat hullut omaisuudensa, ja andawat aldis autuudengin mammonan makeudelle, ehkä se viimein myrkyksi muuttukon. Useassa säädyssä owat narrit waan pilkan alaiset, mutta myös monessa murheella muistettawat. Suomarin wirka tunnottomilla, — tässä ajatteli Wiisus omaa asiaansa, ja mitä hänelle tapahtunut oli, — on aiwan warallinen, niin kuin partaweitzi lapsen kädessä; ei he ratko riitaa lain jälkeen, waan haawoittawat oikeuden, ja poikki leikkaawat tutkinnon johdatukset. Suomari, joka on heikko ja kaikkiin ystävä, wäännetään pikemmin wäärhyteen kuin taitamaton; taitamaton Suomari on yksinänsä syh wäärään tuomioon, mutta heikolla on siihen niin monda syytä kuin kelmiä hänen ympärillänsä.

WiisauS on vielä kulkemassa, eikä tiedä mihingä hän päänsä kallistane. Tiel-
lä kohtaa händä yksi ja toinen niin kuin
hourasta heränneenä. Yksi etsi ystäwyht-
tä, toinen rikkautta, kolmas kunniaa ja
niin edespäin, waan ei Wiisaudesta kukaan
huolinut. Muutamain enemmän ymmär-
täwäisten kanssa andoi hän itsensä puhei-
siin, ja neuwoi heitä etsimään ei turhuutta,
waan oikeaa ihmisen arwoa, joka ansaitaan
kuskakin säädysnä työllä, toimella ja rehel-
lisellä elämällä. Suurin osa kuuldeli hän-
dä hölmöden tavalla, suu awoimena enem-
män kuin korwat, eikä ymmärtäneet ope-
tusta. WiisauS waeltaa sen tähden aina
edemmäksi, kohtaa kulkewaisia, ja antaa
heille tien siiwollisella tavalla, ei niin kuin
tyhmit miehet, jotka tien-andoakin riitelewät.

WiisauS matkustaa Waldakunnasta
Waldakundaan, waelda Ruhtinasten Ho-
wisssa ja meikäläisten majoissa, kulkee seu-
roissa, poikke tien warsiin, kån Akatemi-
oissa, Kouluisssa ja Kirkoissa. Hän löy-
tää monda ystäwää, niin kuin monda wai-
no-miestäkin. Edelliset rakastiwat ja jäl-
keiset wihasiwat Wiisautta, molemmat sen
tähden, että hän piti ystäwyhttä ja kans-
sa-känmistä walistuksen kanssa, joka wa-
laisee hywille tien hywynyteen, ja paljastaa

pettäjain pahuuden heille häpiäksi. Walistus näyttää kaikille oikean armonsa rehellisessä tilassa, jotka ei sitte salli itseänsä hämäistävän, petettävän ja turmeldaman. He ovat kuuliaiset alammaiset, he rakastavat Nuhtinasta ja täyttävät welvollisuudensa omasta innosta, luottain lakiin ja Jumalan armoon.

Ilmestyksen siis meillekin walistuksen siunaus Wiisauden kautta! Ottakon jo Wiisaus osundonsa Suomengin majoin! Isäni maan kunniaksi toivon minä, että hän täällä halulla vastaan otetaan. Tämän tähden on minun yksin-kertainen neuvont kansalle yhteisesti, ja jokaiselle säädylle erittäisin, että me wähitellen valmistamme Wiisaudelle pysyväisen paikan meidän sieluisamme, että me kutsumme ja kotoilemme tänne hänen edellänsä kaikkinaiset amut, jotka hänelle rakkaat ovat, ja ulos ajamme kelwottomuuden, pahuuden ja ilkeyden. Kyllä sitte Wiisaus ja walistus pohjan perällekin tien löytävät; he sanotaan jo olewan tänne käsin tulkemassa. Joutukamme siis valmistuksen kanssa. Et se ole mahdollista niin kalliita wieraita vastaan ottaa, ennen kuin valmistus tapahtunut on. Hyvän wieraan tulemiseen majatkin puhdistetaan; eikä sitä enemmän

mahdettaisi sydämiä puhdistettaa Wiisau-
 delle ja walistukselle. Tuhkämme heidän
 tuloonsa kunnia-portit meidän tunnoissam-
 me. Ei Wiisaus tahdo sitä meidän enem-
 bää kuin hyvä Ruhtinas alammaisilman-
 sa, eikä tarwisse enembää kuin Jumala
 meidän hyviä töitämme; mutta ne owat
 meille oman onnemme läpi-käytävät, nii-
 den kautta tulewat tänne hyvät etusuu-
 det lastemme lapsillekin moneen polween.

P a u l u W i i s a u d e s t a .

Wiisauden wallitesa,
hallitesa

elämä on etuinen.

Hymän-suonnon suuruudesta
suloisesta

alkaa aika aamuinen.

Armut ovat onnen tiellä
nytkin vielä

Kansan hymän hyödytys;
mutta wiisaus on vasta

Sumalasta,
nytkin aamuin yhdistys.

Koska hengi hursteuden,
wiisauden

voima meissä vaikuttaa,

silloin sulan hartauden,
raffauden

lämmin meitä lohduttaa.

Wiisauden pyhä walo,
järki jalo,

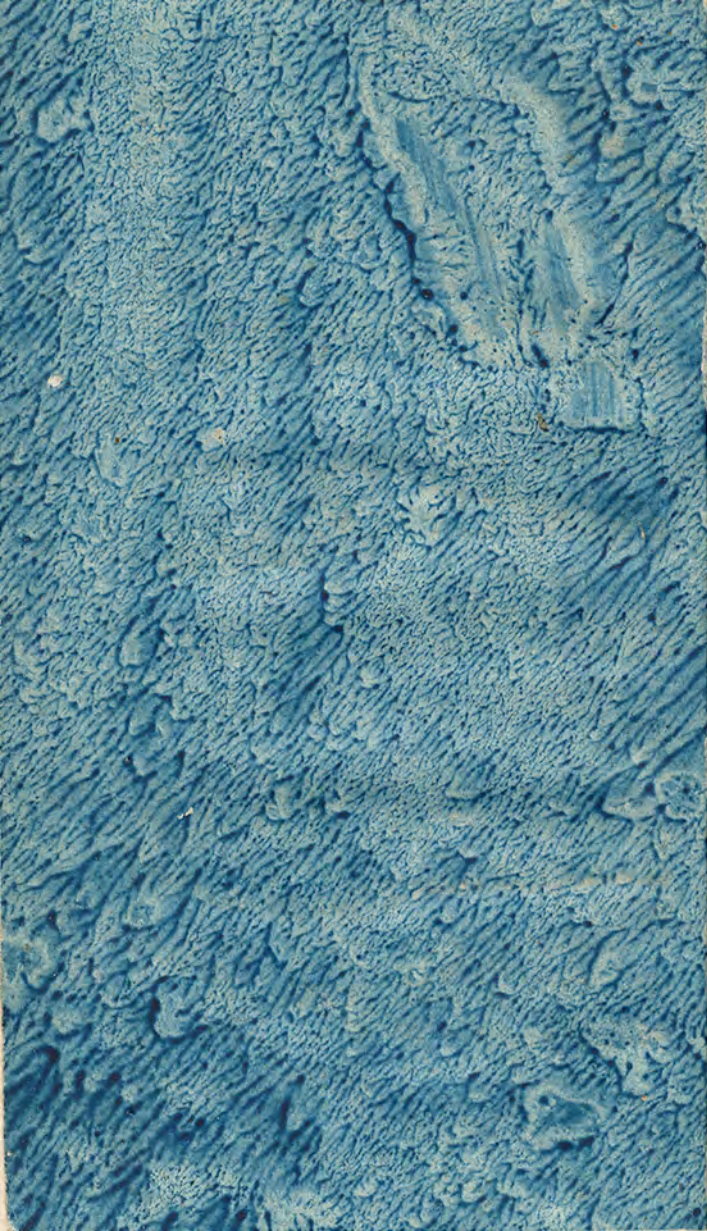
walvistusta wawwistaa,

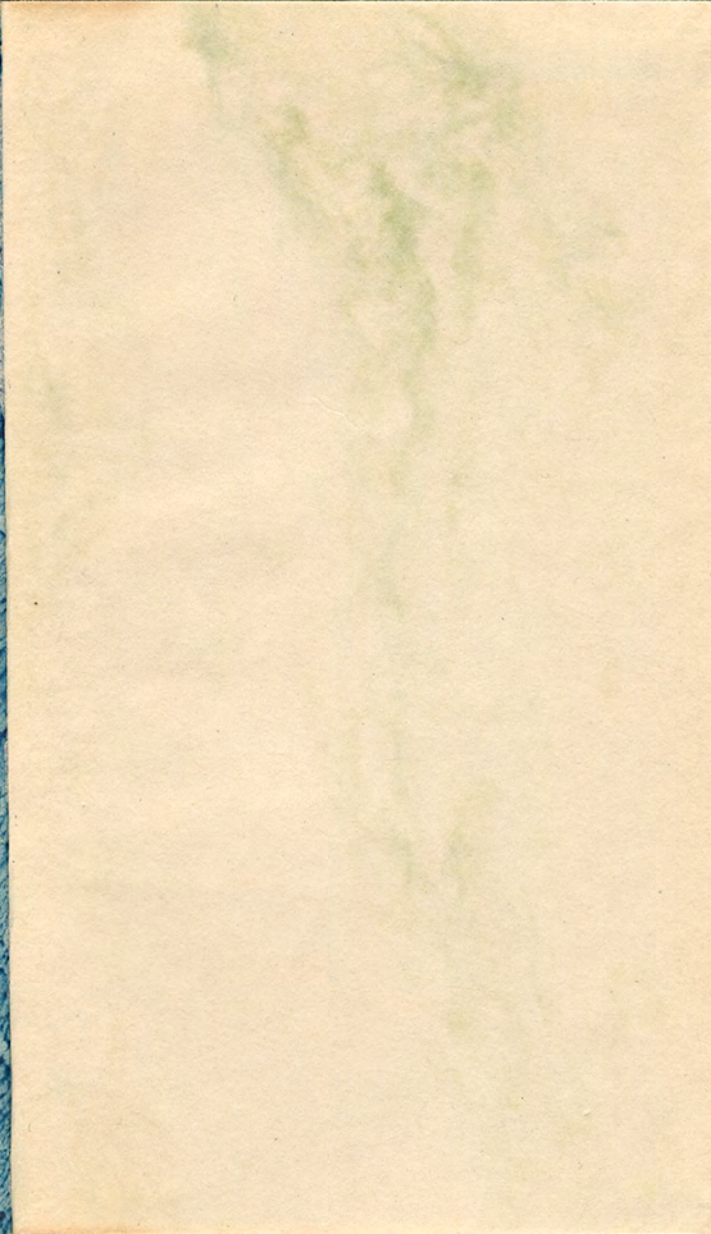
walistus, se woimallansa,
woitollansa

wasta onnen wakuuttaa.

~~318. III. 88.~~

R. Suon. Kalliohies

Suom. Kainokirj. 1.

Mf B 9593

